

Strategiasta on kysymys: Vastaus Seija Ilmakunnakselle

Juhana Vartiainen

Kiitän Seija Ilmakunnasta pohdinnoista. Kilpailukyvyyn tarkastelussa ei ole absoluuttista vertailukohtaa. Toteamme raportissa, että indeksien alkupisteen valinta määrää lopputuloksen. Emme tietenkään tulkitse indeksien muutosta tasoeroksi.¹ Monipuolinen tarkastelu tukee mielestämme näkemystä, jonka mukaan Suomella on enemmän kiinnikurottavaa kuin 5 prosenttia, mutta on tietysti syytä toivoa Ilmakunnaksen olevan optimismissaan oikeassa. Investointien vähäisyys puoltaa kriittisempää näkemystä.

Kilpailukyvyyn palautumista olisi nyt mahdollisimman vähän häiritävä yleisillä, työehtosopimusperäisillä palkankorotuksilla. Pidättäytyminen yleisistä korotuksista ei tietenkään tarkoita ”nollakorotuksia”. Ammattiyhdistysliikkeessä ajatellaan, että palkkojen nousu on ammattiliittojen ansiota. Palkat nousevat kuitenkin tuottavuuden mukana sellaisissakin talouksissa, joissa työehtosopimuksia ei ole. Tuottavuuskasvu tuskin on Suomessakaan lä-

hivuosina miinuksella, ja palkat nousevat rakennemuutoksen ja paikallisten sopimusten ansiosta. Niin suurta maahanmuutosta kumpuavaa palkkapainetta on vaikea nähdä, että nimellinen ansioiden nousu kääntyisi negatiiviseksi. Pieni negatiivinen kehitys voisi toki edesauttaakin kilpailukyvyyn palautumista, mutta laajempi deflaatio olisi varmaan velkaantuneiden talousyksiköiden näkökulmasta arveluttavaa. Toisin kuin Seija esittää, työvoimakustannusten lasku ei merkitse, etteikö voittoa maksimoivan yrityksen kannattaisi pyrkiä kohentamaan tuottavuutta.

Kilpailukyvyyn menetys johtuu ensisijaisesti teollisuuden tuottavimpien osien supistumisesta, mutta palkanmuodostus on (monistakin syistä) reagoinut tähän kehitykseen aivan liian hitaasti. Monet ammattiliittojohtajat ovat sitä mieltä, että vuoden 2007 poliittiset interventiot nostivat palkkatason liian korkealle. Ammattiliitot ovat silti tämän jälkeenkin halunneet positiivisia yleiskorotuksia, mm. arvovaltasuista. Työllisyys tulisi kuitenkin asettaa etusijalle. Keskimääräinen yksikkötyökustannuksemme nousee Tulo- ja kustannuskehityksen selvitys-

¹ *Ilmakunnas tosin itse vertailee työvoiman tuntikustannusten tasoa, tuottavuus- ja hintaerot sivuuttaen.*

toimikunnan tammikuun 2015 raportin mukaan vuosina 2015–2016 edelleen euroaluetta nopeammin (Tukusetto 2015, 21). Monien lyhyen aikavälin ennustajien tapaan Ilmakunnas tuntuu ajattelevan, että palkankorotuksilla tuetaan kasvua ja työllisyyttä. Vähänkin pidemmällä ajalla yhteys on päinvastainen (annetulla tuottavuuskasvulla). Lähivuosien kasvunäkymän kannalta olisi parasta, että työllisyys voisi kasvaa mahdollisimman kauan ennen kuin elpyminen hirttyy nouseviin kustannuksiin.

Seija Ilmakunnaksen mukaan teollisuuden päänavaajarooli tuhoaisi kolmikannan. Tämä on hyvä näkökohta, koska tulosopimusten ja finanssipolitiikan kytkeminen voi edelleen olla järkevää ja olisimme voineet pohtia tätä enemmän. Jätimme kuitenkin tietoisesti tällaiset näkökohdat suomalaisille osapuolille. Ei niin ikään ole ilmeistä, että teollisuuden päänavaajarooli kokonaan estäisi tällaisen ehdollistamisen. Teoreettiset perustelut teollisuusnormille ovat joka tapauksessa vankat.

Kuuden-seitsemän prosentin arvio tasapainotyöttömyydestä ei ole ”suhteellisen korkea”. Tuntemani ekonometriset estimaatit ovat samaa luokkaa tai korkeampia (Guichard ja Rusticelli 2011; Stock ja Vogler-Ludwig 2010). Huoli törmämisestä kasvaviin kustannuksiin on kaikkea muuta kuin ennenaikainen, koska yritysten investointipäätökset riippuvat pitkän aikavälin kannattavuusodotuksista ja myös optimaalinen finanssipolitiikka riippuu arvioidusta keskipitkän ajan kasvu-urasta. Koska sekä finanssipolitiikka että investoinnit perustuvat eteenpäin katsoviin päätöksiin, työn tarjontaa on siis syytä lisätä kauan ennen kuin palkkainflaatio kiihtyy.

Toisin kuin Ilmakunnas antaa ymmärtää, emme esitä neljän toimenpiteen ”uudistuslistaa” vaan strategian. Strateginen linjauksemme on, että työn tarjonnan kasvattaminen on vält-

tämätöntä hyvinvointimenojen rahoittamiseksi. Käymme lisäksi esimerkinomaisesti läpi joitakin uudistussuuntia. Yksityiskohtainen toimintaohjelma on eri juttu eikä meillä ollut aikaa tai resursseja sellaiseen.

Emme suosi kiristävää finanssipolitiikkaa, mutta emme näe sille paljontaan vaihtoehtoja, jos työntarjontauudistuksia ei tehdä, eikä palkkamallia rakenneta uudelleen. Jos strategiset suosituksemme toteutetaan, finanssipolitiikan liikkumatila kasvaa.

Raporttimme oli strategia Suomelle, eikä toisenlaisessa makrotilanteessa olevan ja erilaisessa rahataloudellisessa järjestelmässä toimivan Ruotsin rahapolitiikan tai finanssipolitiikan käsitteleminen olisi ollut perusteltua. Täysin absurdi on Ilmakunnaksen väite, jonka mukaan Ruotsin työttömyyskorvausten taso olisi vaikuttanut siihen, käsittelemmekö Suomelle laatimasamme raportissa Ruotsin työllisyyspolitiikkaa.

Tuore talouspolitiikan arviointineuvoston raportti ei liene ristiriidassa raporttimme strategisten linjausten kanssa, mutta arviointineuvosto ei rajallisten resurssiensa puitteissa ole kyennyt perustelevaan finanssipolitiikan linjaa useampivuotisen makronäkemyksen osana. Arviointineuvoston raportin tehtävä on ensisijaisesti arvioida mennyttä kun taas meidän strategiaamme katsoo tulevaisuuteen. □

Kirjallisuus

- Guichard, S. ja Rusticelli, E. (2011), “Reassessing the NAIRU:s after the crisis”, OECD Economics Department Working Papers 918
- Stock, L. ja Vogler-Ludwig, K. (2010), “NAIRU and Okun’s Law, the Macro-Economy in a Nutshell”, Thematic Paper for the European Commission.
- Tukusetto (2015), *Talousnäköymät ja palkanmuodostus*. Tulo- ja kustannuskehityksen seuranta-toimikunnan raportti 13.1.2015.